

ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ

İşletmelerde Etik İklimin Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisinde Örgütsel Güvenin Aracı Rolü Üzerine Bir Araştırma

DR. SEVİM ÇEVEN

EDİTÖR: PROF. DR. SEFA ÇETİN

EĞİTİM
yayınevi

**ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ
İŞLETMELERDE ETİK İKLİMİN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞINA ETKİSİNDE ÖRGÜTSEL
GÜVENİN ARACI ROLÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Dr. Sevim ÇEVEN

Editör: Prof. Dr. Sefa ÇETİN

Genel Yayın Yönetmeni: Yusuf Ziya Aydoğan (yza@egitimyayinevi.com)

Genel Yayın Koordinatörü: Yusuf Yavuz (yusufyavuz@egitimyayinevi.com)

Sayfa Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi

Kapak Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Yayıncı Sertifika No: 76780

E-ISBN: 978-625-5971-13-5

1. Baskı, Aralık 2024

Kütüphane Kimlik Kartı

**ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ
İŞLETMELERDE ETİK İKLİMİN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞINA ETKİSİNDE ÖRGÜTSEL
GÜVENİN ARACI ROLÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Dr. Sevim ÇEVEN

Editör: Prof. Dr. Sefa ÇETİN

XII+107 s., 165x240 mm

Kaynakça var, dizin yok.

E-ISBN: 978-625-5971-13-5

Copyright © Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Eğitim Yayınevi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mechanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

EĞİTİM
yayınevi

Yayınevi Türkiye Ofis: İstanbul: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Atakent mah. Yasemen sok. No: 4/B, Ümraniye, İstanbul, Türkiye

Konya: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye

+90 332 351 92 85, +90 533 151 50 42, 0 332 502 50 42

bilgi@egitimyayinevi.com

Yayınevi Amerika Ofis: New York: Egitim Publishing Group, Inc.

P.O. Box 768/Armonk, New York, 10504-0768, United States of America

americaoffice@egitimyayinevi.com

Lojistik ve Sevkiyat Merkezi: Kitapmatik Lojistik ve Sevkiyat Merkezi, Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye

sevkiyat@egitimyayinevi.com

Kitabevi Şubesi: Eğitim Kitabevi, Şükran mah. Rampalı 121, Meram, Konya, Türkiye

+90 332 499 90 00

bilgi@egitimkitabevi.com

İnternet Satış: www.kitapmatik.com.tr

+90 537 512 43 00

bilgi@kitapmatik.com.tr

 kitapmatik
İnternetteki kitapçınız

ÖN SÖZ

İnsan kaynağı bir diğer ifadeyle “emek”, işletmelerin üretim faktörleri arasında en önemli faktörlerinden biridir. İşletmeler, insan kaynağı olmadan diğer üretim faktörleri olan sermaye, girişimci, doğal kaynaklar ve teknoloji ile faaliyetlerini gerçekleştiremezler. İnsan hem biyolojik hem psikolojik hem de sosyal bir varlıktır. İşletmeler, amaçları ve hedefleri doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştirebilmeleri, etkili ve verimli sonuçlar elde edebilmeleri için insanı bu üç unsuru ile bir bütün olarak değerlendirmelidirler. Örgüt içinde çalışanların davranışlarını anlamaya ve bunları açıklamaya yönelik çabalar her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. Bu bağlamda örgütsel davranış yazını, araştırmacılar tarafından incelenmiş, alan yazınında farklı kavramların anlaşılmasına yönelik pek çok çalışma yapılmış ve sonuçlar elde edilmiştir. İnsan ögesinin üretim faktörleri arasındaki öneminin anlaşılmasıyla da örgüt içerisindeki davranışları ve nedenleri üzerine yapılan bu araştırmalar giderek artmıştır. Bu kapsamda kitapta, örgütsel davranışın çalışanlar ve örgüt açısından önemi ile örgütsel davranış yazınında yer alan etik iklim, örgütsel vatandaşlık davranışı ve örgütsel güven kavramları ele alınmaktadır. Etik iklimin örgütsel vatandaşlık davranışına etkisinde örgütsel güvenin aracı rolü üzerine bir çalışma yapılmıştır. Bu kitap, Prof. Dr. Sefa ÇETİN danışmanlığında Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalında Sevim ÇEVEN tarafından hazırlanan “Etik İklimin Örgütsel Vatandaşlık Davranışına Etkisinde Örgütsel Güvenin Aracı Rolü” başlıklı doktora tezinin gözden geçirilerek “Örgütsel Davranışın Çalışanlar ve Örgüt Açısından Önemi” başlığının eklenmesiyle genişletilerek kitap biçimine uyarlanmış halidir.

Bilimsel çalışmamı hazırlama sürecinde beni sürekli yönlendiren, içtenlikle ve sabırla bilgi ve deneyimleri ile rehberlik eden, görüşlerini paylaşan, destekleyen ve her zaman yardımcı olan nezaketi ve kibarlığı ile örnek aldığım değerli bilim insanı tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Sefa ÇETİN’e, çalışmama destek veren, yapıcı eleştiri ve katkılarıyla yol gösteren değerli bilim insanları Sayın Prof. Dr. Yavuz DEMİREL’e ve Sayın Prof. Dr. Erol TURAN’a, doktora eğitimim süresince destek ve yardımlarını esirgemeyen okul müdürüm değerli bilim insanı Sayın Doç. Dr. Hüseyin Serkan EROL’a, varlıklarını hep hissettiren,

tüm eğitim hayatım boyunca hep yanımda olan kıymetli aileme ve çalışmama destek veren herkese teşekkürlerimi sunarım.

Örgütsel davranış disiplinine katkı sağlamak ümidiyle yola çıkılan bu kıymetli süreç sonunda ortaya çıkan bu çalışmanın akademisyenlere, öğrencilere ve bütün araştırmacılara, okurlara faydalı olmasını temenni ederim.

Saygılarımla,

Dr. Sevim ÇEVEN

Aralık, 2024

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vii
TABLOLAR DİZİNİ.....	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	xi
GİRİŞ	1
1. ÖRGÜTSEL DAVRANIŞIN ÇALIŞANLAR VE ÖRGÜT AÇISINDAN ÖNEMİ.....	7
1.1. Örgütsel Davranışa Giriş.....	7
1.2. Örgütsel Davranışın İncelediği Konular	8
1.3. Örgütsel Davranışın Çalışanlar ve Örgüt Açısından Önemi	8
2. ETİK İKLİM.....	11
2.1. Etik Kavramı ve Önemi	11
2.2. Etik ile İlişkili Kavramlar	13
2.3. Etik ve Ahlak Kavramlarının Karşılaştırılması	15
2.4. Etik Kurallar.....	16
2.5. Etik İlkeler (Kodlar)	16
2.6. Etik Türleri	17
2.7. Etik İklim Kavramı, Örgütlerde Etik İklim ve Sonuçları	18
2.8. Örgütlerde Etik-Etik Dışı Davranışlar	24
3. ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI	29
3.1. Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Kavramı	29
3.2. Örgütsel Vatandaşlık Davranışının Önemi ve Boyutları.....	29
3.3. Örgütsel Vatandaşlık Davranışını Etkileyen Faktörler	32
3.4. Örgütsel Vatandaşlık Davranışının Sonuçları	32
4. ÖRGÜTSEL GÜVEN.....	35
4.1. Örgütsel Güven Kavramı ve Önemi.....	35
4.2. Örgütsel Güven Modelleri	38
4.3. Örgütsel Güvenin Oluşumunda Etkili Olan Unsurlar ve Örgütsel Güvenin Sonuçları.....	43

5. ETİK İKLİMİN ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞINA ETKİSİNDE ÖRGÜTSEL GÜVENİN ARACI ROLÜ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	45
5.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	45
5.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	47
5.3. Veri Toplama, Ölçekler ve Analiz	48
5.4. Araştırma Hipotezi	50
5.5. Araştırma Modeli.....	53
5.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	53
5.7. Araştırmanın Bulguları	54
5.7.1. Çalışanların Demografik Özellikleri	54
5.7.2. Etik İklim Ölçeğinin Güvenilirliği ve Geçerliliği	55
5.8. Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Ölçeğinin Güvenilirliği ve Geçerliliği	61
5.9. Örgütsel Güven Ölçeğinin Güvenilirliği ve Geçerliliği	67
5.10. Boyutlara İlişkin İstatistikler.....	72
5.11. Yapısal Eşitlik Modeli Çıktıları	73
5.12. Ortalamalara İlişkin Testler.....	81
5.13. Sonuç ve Değerlendirme.....	94
KAYNAKLAR	101